

Utbildningsinspektion i Växthusets skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Växthusets skola den 13-14 december 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Växthusets skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Växthusets skola intervjuades rektorn, lärare, annan personal, barn, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklassen och årskurserna 1–5. I samband med lektioner och raster fördes också informella samtal med personal och elever. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Växthusets skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	42
Grundskola	188

Växthusets skola tillhör det sydvästra skolområdet och omfattar förskoleklass och årskurserna 1–5 samt skolbarnsomsorg. Verksamheten, som bedrivs i två geografiskt åtskilda byggnader, innefattar undervisning i såväl åldersblandade som åldershomogena grupper. Föreliggande rapport behandlar förskoleklassen och grundskolan. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen behandlas i kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Växthusets skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån kollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Som helhet betraktat är utbildningen vid Växthusets skola enligt inspektörernas bedömning av god kvalitet. Lärarna har pedagogisk utbildning och skolan har även tillgång till lärare med specialpedagogisk kompetens. Eleverna trivs och känner sig överlag trygga i skolan och är aktiva i både olika former av råd och i arbetet mot kränkande behandling. Samverkan med föräldrarna fungerar huvudsakligen bra och skolans arbete med utvecklingssamtalen möter uppskattning från såväl elever som föräldrar.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Elevernas kännedom om utbildningsmålen liksom deras möjligheter till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet bör utvecklas.
- Skolans arbete med systematisk uppföljning och utvärdering av de samlade kunskapsresultaten i samtliga skolämnen och årskurser bör utvecklas.
- Skolans rutiner för att upptäcka elever i behov av stöd i andra ämnen än svenska och matematik bör utvecklas. Likaså bör elevernas möjligheter att delta vid utarbetandet av åtgärdsprogrammen utvecklas och målen i åtgärdsprogrammen skrivas fram tydligare.
- Skolans kvalitetsarbete bör utvecklas.
- Rektorns pedagogiska ledning bör stärkas så att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.
- Skolan måste erbjuda studiehandledning på modersmål för de elever som behöver detta.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

Av inspektionen framgår att verksamheten i förskoleklasserna rymmer inslag av lek- och rörelse, skapande verksamhet och grundläggande språkliga och matematiska begrepp. De barn inspektörerna intervjuar och samtalar med i förskoleklasserna ger konkreta exempel på att de lär sig olika saker som enligt inspektörerna ligger inom ramen för skolans uppdrag. Lärarna framhåller att barnen i förskoleklassen både uppmuntras till eget ansvarstagande och i viss utsträckning ges möjlighet att påverka verksamhetens innehåll och utformning. Vidare framkommer att lärarna kontinuerligt dokumenterar barnens lärande och utveckling och att denna dokumentation används som underlag i de terminsvis återkommande utvecklingssamtalen. Bland intervjuade föräldrar råder stor samstämmighet om att verksamheten i förskoleklasserna främjar barnens lust att lära. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklasserna ger en god grund för barnens fortsatta lärande och utveckling och är i linje med läroplanens mål och riktlinjer.

Vad gäller kunskapsresultaten för årskurserna 1–5 saknas i stor utsträckning sammanställningar över skolans samlade resultat varför området enligt inspektörerna i vissa delar är svårbedömt. I skolans kvalitetsredovisning för år 2004 anges att samtliga elever i årskurs 3 har tillfredsställande läskunnighet men i övrigt redovisas inga kunskapsresultat. Eftersom skolan successivt har vuxit, och först under innevarande läsår har elever i årskurs 5, finns inte heller några resultat från de nationella ämnesproven för år 2004. Dock framgår av intervjuer med rektorn och lärare att skolan kontinuerligt genomför olika tester och diagnoser i svenska och matematik för att få en tydlig bild av elevernas kunskapsutveckling i dessa ämnen. För övriga ämnen i skolan gäller att varje lärare ansvarar för uppföljning och utvärdering av de enskilda elevernas kunskapsutveckling i sina respektive ämnen. Gemensamma avstämningsgörs också av de lärare som arbetar tillsammans i olika projektområden.

I intervjuer och samtal med elever framkommer att eleverna i allmänhet inte känner till utbildningsmålen. Flertalet av de elever inspektörerna möter uppfattar att utbildningsmålen snarare handlar om vad de ska hinna med under en bestämd tidsperiod än vad de skall lära sig i skolans olika ämnen. Emellertid visar inspektionen att eleverna i stor utsträckning utvecklar de kunskapskvaliteter som anges i Lpo 94. Inspektörerna både ser och får flera konkreta exempel på att eleverna är vana vid att arbeta såväl självständigt som samarbeta med andra, reflektera kring olika erfarenheter, lyssna på varandra, diskutera och arbeta utforskande i bland annat ämnesövergripande temaarbeten.

Inspektörerna bedömer att skolans kunskapsresultat i svenska och matematik är goda men kan inte göra någon bedömning av de samlade kunskapsresultaten i övriga ämnen eftersom erforderliga underlag saknas.

Mot bakgrund av vad som här anförts bedömer inspektörerna därför att skolans arbete med systematisk uppföljning och utvärdering av de samlade kunskapsresultaten i samtliga ämnen och årskurser är ett väsentligt utvecklingsområde. Vidare bedömer inspektörerna att elevernas kännedom om utbildningsmålen bör utvecklas.

Normer och värden

När det gäller skolans arbete för att förverkliga läroplanens mål rörande normer och värden visar inspektionen att Växthusets skola i stort lyckas bra. I elev- och föräldraintervjuer framkommer att eleverna upplever skolmiljön som trygg. Detta bekräftas även i kvalitetsredovisningen för år 2004 där skolans kvalitetsmedelvärde på den så kallade trygghetsenkäten var 3,5 på en skala där ett är lägsta värde och fyra det högsta.¹

Genom kontinuerligt arbete i olika samrådsorgan har eleverna enligt lärarna också tillägnat sig grundläggande kunskaper om demokratiska beslutsprocesser. Lärarna pekar bland annat på elevernas tilltagande förmåga att hantera och lösa olika frågor på egen hand som ett exempel på att skolans arbete inom området har givit resultat. Även de föräldrar inspektörerna intervjuar framhåller att skolans arbete med normer och värden ger påtagliga resultat. De elever inspektörerna möter ger på olika sätt uttryck för att de respekterar människors lika värde och är avståndstagande till alla former av kränkande behandling.

Trots att eleverna har inflytande och ansvar över skolverksamheten i stort, uppger flera elever att deras möjligheter till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet varierar beroende på vilka lärare de har.

Resultatet av skolans arbete med normer och värden är enligt inspektörernas bedömning sammantaget av god kvalitet. Emellertid bör skolan ta ställning till hur elevernas möjligheter till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet kan utvecklas och göras mindre lärarberoende än vad som idag är fallet.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolans kunskapsresultat i svenska och matematik är goda men kan inte göra någon bedömning av skolans samlade resultat i övriga ämnen då erforderliga underlag saknas. Vidare bedömer inspektörerna att skolans arbete med systematisk uppföljning och utvärdering av de samlade kunskapsresultaten i samtliga ämnen och årskurser är ett angeläget utvecklingsområde. Eftersom elevernas kännedom om utbildningsmålen är bristfällig bedömer inspektörerna att även detta bör utvecklas. Resultatet av skolans arbete med normer och värden är enligt inspektörernas bedömning som helhet av god kvalitet. Dock bör elevernas möjligheter till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet utvecklas.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och

¹ Motsvarande kvalitetsmedelvärde på trygghetsenkäten år 2003 var 3,4.

betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och samverkan

I Växthusets skola finns flera organ för elevinflytande såsom klassråd, ”kryddråd”, ”gårdsråd” och elevråd. Inspektionen visar att arbetet i dessa olika råd överlag fungerar väl och att eleverna visar intresse för de frågor som avhandlas inom råden. Dessa fora till trots framkommer i skolans kvalitetsredovisning att kvalitetsmedelvärdet på den så kallade delaktighetsenkäten var något lägre år 2004 jämfört med motsvarande kvalitetsmedelvärde på samma enkät år 2003.² I en kommentar till enkätresultatet drar skolan slutsatsen att den demokratiska processen behöver förtydligas ytterligare för eleverna.

Vad gäller skolans övriga värdegrundsarbete inklusive arbetet mot kränkande behandling bedömer inspektörerna att detta fungerar bra. I ”livsviktigt”, ett regelbundet återkommande samtalsfora från förskoleklassen till årskurs 5, ges eleverna möjlighet att diskutera olika livsfrågor, hur man ska bete sig mot varandra och agera för att motverka exempelvis mobbning och annan kränkande behandling. Dock framgår av inspektionen att viss oklarhet råder bland eleverna kring hur skolans rutiner för arbetet mot kränkande behandling fungerar varför inspektörerna bedömer att detta kan förtydligas. I detta sammanhang vill inspektörerna också påminna om lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, som träder i kraft den 1 april 2006.

Även skolans samverkan med föräldrar fungerar enligt inspektörernas bedömning bra, något som också bekräftas av det stora flertalet föräldrar inspektörerna möter i inspektionen.

Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans arbete med arbetsmiljö och delaktighet är av god kvalitet.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Inspektionen visar att skolans mål och planeringar ligger i linje med nationella mål och riktlinjer. Emellertid bedömer inspektörerna att läroplanens kunskapsyn och syn på lärandet inte genomgående reflekteras i skolans undervisning. Exempel på detta är enligt inspektörerna elevernas bristande förtrogenhet med utbildningsmålen och att elevernas inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet i alltför stor utsträckning är beroende av vilka lärare eleverna har. I intervjuer och samtal med elever framkommer också att elevernas delaktighet i arbetet med utvärdering av lärandet är begränsat, något som enligt inspektörerna inte heller återspeglar den kunskapssyn och syn på lärandet som Lpo 94 ger uttryck för. De aspekter av verksamheten som här nämnts bör därför enligt inspektörernas bedömning utvecklas.

I framför allt föräldrintervjuer framkommer ett visst missnöje med skolans organisering av undervisningen i åldersblandade grupper i de lägre årskurserna.

² År 2004 var kvalitetsmedelvärdet på den så kallade delaktighetsenkäten 3,0 på en skala där ett uttrycker lägsta värde och 4,0 de högsta. Motsvarande kvalitetsmedelvärde år 2003 var 3,3.

Flera av de föräldrar inspektörerna möter uppfattar undervisningssituationen i en av de åldersblandade grupperna som bitvis rörig och uttrycker oro över att detta på sikt kommer att få negativa återverkningar på elevernas möjligheter att uppnå målen i skolans olika ämnen. Även bland berörda elever framkommer i intervjuer att det emellanåt är svårt att finna arbetsro. Enligt skolledningen har skolan redan tagit ställning till att omorganisera de åldersblandade klasserna till åldershomogena klasser inför kommande läsår.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Inspektörernas granskning av skolans arbete med stöd visar att rutinerna för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd fungerar bra i ämnena svenska och matematik och att det stöd som erbjuds i dessa ämnen är av god kvalitet. Däremot saknar skolan enligt inspektörerna rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd i andra ämnen än svenska och matematik. Inspektionen visar också att de åtgärdsprogram som utarbetas för elever i behov av särskilt stöd huvudsakligen rör svenska och matematik och att åtgärdsprogram i andra ämnen är mindre vanligt förekommande. Vidare framkommer att eleverna inte alltid ges möjlighet att delta i utarbetandet av åtgärdsprogrammen och att det ibland är svårt att utläsa målen i åtgärdsprogrammen. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör utveckla rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd i samtliga ämnen och stärka elevernas möjligheter att delta vid utarbetandet av åtgärdsprogrammen samt förvissa sig om att målen tydligt framgår i dessa.

Av intervju med rektorn framgår att skolan har undersökt behovet av studiehandledning på modersmålet och funnit att ett par elever är i behov av detta, dock utan att erbjuda någon studiehandledning. Inspektörerna bedömer att detta inte är i enlighet med författningarna, som anger att elever i behov av studiehandledning på modersmålet skall få det, varför skolan måste åtgärda detta.

Utvärdering av lärandet

Inspektionen visar, som tidigare påtalats, att Växthusets skola följer upp och utvärderar elevernas lärande och kunskapsutveckling på individnivå både i förhållande till kursplanemålen och läroplanens mål att sträva mot men att detta arbete saknar systematik och inte sammanställs på skolövergripande nivå.

I de regelbundet återkommande utvecklingssamtalen ges dock enligt samstämmiga uppgifter från elever och föräldrar en tydlig återkoppling på elevernas lärande och kunskapsutveckling. I sammanhanget framgår också att noggrann uppföljning alltid görs av föregående utvecklingssamtal och de mål som formulerats i samband med dessa. Inspektörerna uppfattar att utvecklingssamtalen är mycket uppskattade av såväl elever som föräldrar och överlag fungerar bra. Enligt de elever inspektörerna intervjuar och samtalar med får eleverna kontinuerlig respons från lärarna även i undervisningssituationerna.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med utvecklingssamtalen är av god kvalitet men att skolans systematiska arbete med uppföljning och utvärdering av de samlade resultaten i förhållande till kursplanemålen bör utvecklas. Se vidare avsnitten Kunskaper, Arbetsmiljö och delaktighet och Kvalitetssäkring och förbättringsarbete.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

När det gäller skolans kvalitetsarbete följer personalen ett rullande schema där uppföljning och reflektion ingår som fasta inslag liksom gemensamma diskussioner om prioriterade mål och utvecklingsfrågor. Sammanställningar och analyser av diagnoser i framför allt svenska och matematik samt olika enkätundersökningar kring trygghet, delaktighet och livslångt lärande, främst riktade till elever men i vissa delar även till personal, används också som underlag. Därutöver deltar skolan för närvarande i ett flerårigt projekt kring problembaserad skolutveckling (PBS) som har en central funktion i skolans arbete med att utveckla och förbättra verksamheten. Även samverkan med skolans föräldraråd utgör en viktig del i kvalitetsarbetet. Detta till trots bedömer inspektörerna att skolans kvalitetsarbete bör utvecklas eftersom det finns brister i skolans systematiska arbete med uppföljning och utvärdering av de samlade kunskapsresultaten.

Vad gäller kvalitetsredovisningen fungerar denna enligt inspektörernas bedömning inte till fullo som ett led i skolans kontinuerliga arbete med uppföljning och utvärdering av verksamheten. Skolan bör därför även utveckla arbetet med kvalitetsredovisningen. Se även avsnitten Kunskaper, Arbetsmiljö och delaktighet och Utvärdering av lärandet.

Ledning och intern kommunikation

Av författningarna framgår att rektorn i egenskap av pedagogisk ledare och chef för skolans personal har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Inom rektorns ansvarsområde ligger sålunda bland annat uppföljning och utvärdering av skolans resultat i förhållande till de nationella målen. De utvecklingsområden som lyfts fram i inspektionsrapporten, däribland uppföljning av skolans samlade resultat och arbetet med särskilt stöd, pekar enligt inspektörernas bedömning på att rektorns pedagogiska ledning bör stärkas så att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. I övrigt bedömer inspektörerna att skolans ledning är tydlig för såväl personal som elever och föräldrar.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att vissa aspekter av verksamheten, såsom elevernas kännedom om utbildningsmålen, delaktighet i utvärdering av lärandet samt möjligheter till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet, behöver utvecklas för att läroplanens kunskapssyn och syn på lärandet genomgående skall reflekteras i skolans undervisning.

Vidare bedömer inspektörerna att skolans arbete med stöd i svenska och matematik är av god kvalitet men att rutiner saknas för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd i samtliga ämnen varför detta bör utvecklas. Även elevernas möjligheter att delta vid utarbetandet av åtgärdsprogrammen bör enligt inspektörernas bedömning utvecklas och målen i åtgärdsprogrammen bör förtydligas. Därutöver bedömer inspektörerna att skolan inte erbjuder studiehjälpen på modersmålet i enlighet med författningarna varför detta måste åtgärdas. Inspektörerna gör också bedömningen att skolans arbete med utvecklingssamtalen är av god kvalitet men att skolans kvalitetsarbete bör utvecklas. Slutligen bedömer inspektörerna att rektorns pedagogiska ledning och ansvarstagande bör förbättras.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

Av inspektionen framgår att tillgången till utbildning, såsom modersmålsundervisning, svenska som andraspråk och elevens val, är god i Växthusets skola och erbjuds i den omfattning som författningarna föreskriver. Likaså skolans information till elever och föräldrar bedöms av inspektörerna vara av god kvalitet. Inspektionen visar också att utbildningen är avgiftsfri.

Personal

Merparten av de lärare som arbetar i Växthusets skola har pedagogisk högskoleutbildning samt ämnesutbildning för de ämnen de undervisar i. I inspektionen framkommer dock att ämnesundervisning inte alltid bedrivs av lärare med adekvat ämnesutbildning och att skolan för närvarande saknar lärare med ämnesutbildning i engelska. Vidare framgår av inspektionen att skolledningen har för uppdraget adekvat utbildning, sakkunskap och erfarenhet samt att skolan har tillgång till lärare med specialpedagogisk kompetens. Genom arbetet med PBS erbjuds skolledningen och personalen kompetensutveckling som svarar väl mot skolans utvecklingsbehov. Inspektörerna bedömer att skolan bör intensifiera sina ansträngningar att rekrytera lärare med ämnesutbildning i engelska men att personalen i övrigt har relevant utbildning.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att tillgången till utbildning och skolans information till elever och föräldrar är god. Vidare bedömer inspektörerna att skolledningen och lärarna överlag har relevant utbildning samt tillgång till kompetensutveckling. Emellertid bör skolan enligt inspektörernas bedömning vinnlägga sig om att rekrytera lärare med ämnesutbildning i engelska eftersom denna kompetens för närvarande saknas i skolan.

Datum

Ort

2006-11-01

Stockholm

Lee Gleichmann

Pia-Lotta Sahlström